

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

***«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ»***

присвячена 100-річчю професора І. М. Карасюка

23 листопада 2023 року

УМАНЬ – 2023

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання агротехнологій» присвяченій 100-річчю професора І. М. Карасюка (м. Умань, 23 листопада 2023 р.) / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Уманського НУС, 2023. 155 с.

У збірнику тез висвітлено результати наукових досліджень, проведених співробітниками Уманського національного університету садівництва, інших закладів вищої освіти Міністерства освіти і науки України та науково-дослідних установ НААН.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- О. О. Непочатенко – доктор економ. наук (*відповідальний редактор*);
Г. М. Господаренко – доктор с.-г. наук (*заступник відповідального редактора*);
В. П. Карпенко – доктор с.-г. наук;
С. П. Полторецький – доктор с.-г. наук;
Л. О. Рябовол – доктор с.-г. наук;
В. В. Любич – доктор с.-г. наук;
О. Д. Черно – кандидат с.-г. наук;
В. С. Кравченко – кандидат с.-г. наук;
О. Б. Карнаух – кандидат с.-г. наук;
О. Ю. Стасіневич – кандидат с.-г. наук (*відповідальний секретар*)

Рекомендовано до друку вченою радою факультету агрономії УНУС,
протокол №2 від 15 листопада 2023 року.

ЗМІСТ

<i>О. Д. Черно, Г. М. Господаренко, А. Т. Мартинюк</i>	НАУКОВЕЦЬ, ПЕДАГОГ, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ: ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА І. М. КАРАСЮКА.....	10
<i>А. Т. Мартинюк</i>	ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ БУРЯКУ ЦУКРОВОГО ЗА РІЗНИХ УМОВ МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ НА ЧОРНОЗЕМІ ОПІДЗОЛЕНОМУ	15
<i>О. І. Улянич, К. Шевчук, О. Ващенко</i>	СОРТОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ВАРІАТИВНІ МОЖЛИВОСТІ СОРТІВ ІНДАУ ПОСІВНОГО ТА ДВОРЯДНИКА ТОНКОЛИСТОГО В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ.....	17
<i>О. І. Дребот, В. Р. Дишлик</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАСІННИЦТВА В УКРАЇНІ.....	20
<i>А. Т. Мартинюк, Т. В. Величко</i>	ПРОДУКТИВНІСТЬ КУКУРУДЗИ ЗЕЛЕЖНО ВІД ДОЗ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРІВ НА ЧОРНОЗЕМІ ОПІДЗОЛЕНОМУ.....	22
<i>О. Д. Черно, О. В. Лихенко</i>	ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ ТА УДОБРЕННЯ НА ВМІСТ ОЛІЇ У НАСІННІ СОНЯШНИКА ГІБРИДУ ТУНКА.....	24
<i>А. Т. Мартинюк, В. Ю. Коновалов</i>	ВПЛИВ МАКРО- ТА МІКРОДОБРІВ НА ЯКІСТЬ КОРЕНЕПЛОДІВ БУРЯКУ ЦУКРОВОГО В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ.....	26
<i>О. В. Тертична, Г. І. Рябуха</i>	ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ТВАРИННИЦТВА В КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	29
<i>Т. В. Панченко, С. В. Горновська, М. О. Самойлик</i>	ЗМІНА ГОСПОДАРСЬКИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОПЕРЕДНИКА В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	31
<i>Ю. В. Подоба, В. О. Пінчук</i>	ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕРОБКИ ПОБІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННОГО І РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ З ОТРИМАННЯМ ГРАНУЛЬОВАНОГО ОРГАНІЧНОГО ДОБРІВА.....	33

ЗМІНА ГОСПОДАРСЬКИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОПЕРЕДНИКА В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Т. В. ПАНЧЕНКО, кандидат сільськогосподарських наук,
С. В. ГОРНОВСЬКА, кандидат сільськогосподарських наук,
М. О. САМОЙЛИК, здобувач ступеня доктора філософії
Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква

Проведено дослідження впливу попередників на господарські показники якості насіння пшениці озимої м'якої. Порівняно такі показники: натура зерна г/л, маса 1000 зерен, склоподібність. Кращими попередниками які позитивно вплинули на господарські показники якості були горох, ріпак озимий, гірчиця біла.

Ключові слова: пшениця озима м'яка, попередник, натура зерна, маса 1000 зерен, скловидність.

Якість зерна є одним з найважливіших показників, вона визначається генотипом, обраною технологією вирощування її дотриманням і суттєво залежить від умов року [1].

Серед основних чинників – погодні умови року, оскільки на них припадає високий процент від загальної частки всіх факторів, що впливають на формування врожайності. За результатами досліджень в умовах Лісостепу України [2] частка впливу погодних умов на величину урожайності становить біля 15%, а попередника близько 80 %.

За останні роки в Україні відбуваються зміни клімату. Це помітно за багатьма гідрометеорологічними ознаками та показниками. Взимку стало значно тепліше сніговий покрив не затримується і часто тане, весна стала зтяжною та прохолодною, а літо характеризується різкими коливаннями температури – від прохолоди до спеки і навпаки. Серпень та вересень часто бувають досить посушливими, що негативно впливає на посівну осінню компанію.

Серед усіх зернових культур пшениця озима найбільш вимоглива до попередників. Розміщення пшениці озимої після кращих попередників забезпечує суттєве зростання урожайності [3].

Реформування агропромислового виробництва викликало суттєві зміни в структурі посівних площ, що зумовило значне скорочення посівів гороху і культур, які раніше використовувались на кормові цілі (однорічні і багаторічні бобові та злакові трави, кукурудза на зелений корм) та були добрими попередниками для озимої пшениці.

При визначенні господарських показників якості зерна пшениці озимої м'якої в лабораторії «Насіннезнавства» кафедри технологій у рослинництві та захисту рослин БНАУ отримано результати після проведення дослідів за загальноприйнятими методиками для більш чіткого добору попередника.

Відібрано проби зерна пшениці озимої м'якої сорту Богдана врожаю 2022–2023 років, після попередників: горох, ріпак озимий, гірчиця біла, пшениця озима м'яка, ячмінь озимий, соя на зерно, кукурудза на зерно, соняшник.

Крупність зерна мало залежала від попередників, але сильно варіювала по роках. Найбільш крупним і високонатурним формувалося зерно у 2023 році, коли його налив відбувався при хорошій вологозабезпеченості рослин. Якщо в період наливу зерна стоїть суха погода з досить високими добовими температурами зерно після часто формується дрібним, щуплим та слабовиповненим.

Натура зерна пшениці озимої була вищою на контролі після гороху, а також сої та гірчиці білої 764,9–768,3 г/л. Натура зерна менше 760 г/л спостерігалася за сівби після ячменю озимого, пшениці озимої, соняшнику та кукурудзи на зерно. Найнижча натура зерна за сівби після соняшнику 754,7 г/л.

Маса 1000 зерен є одним із основних показників якості насіння. Її визначення проводять з метою розрахунку норм висіву культури. Серед досліджуваних зразків найважче насіння за роки досліджень спостерігаємо за сівби після гороху 43,4 г та гірчиці білої – 43,1 г. Найменшу масу 1000 зерен отримали висіваючи пшеницю озиму м'яку після соняшнику – 38,6 г та пшениці озимої становила 39,9 г.

Склоподібність зерна – ознака, що характеризує будову ендосперму зерна, його консистенцію. Це пов'язано з сортом, умовами вирощування, хімічним складом, тощо. Розрізняють склоподібне зерно, частково склоподібне і борошністе. Склоподібність є важливим показником якості зерна, оскільки характеризує певні технологічні властивості самого зерна, його призначення.

Аналізуючи отримані результати склоподібності зерна, можна стверджувати, що коливання її залежно від попередника незначне і становить у межах 6,3%. Найменший індекс склоподібності за сівби після кукурудзи на зерно та соняшнику 83,2–84,4 %, найкращий показник склоподібності відмічено після ріпаку озимого 89,5%.

Аналіз господарських (фізичних) показників якості вказує, що добір кращих попередників має на їх позитивний вплив. Рекомендуємо для сівби пшениці озимої м'якої обирати попередники які рано звільняють поле та не належать до однієї родини з пшеницею.

Список використаних джерел

1. Barabolia O.V., Tatarko Yu.V., Olefir O.A. Influence of quality indicators of winter wheat grain on baking properties of flour. *SWorldJournal*, 3(07-03), 68–75. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2021-07-03-004>

2. Panchenko T. Change of yield and baking qualities of winter wheat grain depending on the year of growing and predecessor in the central forestry of Ukraine / T. Panchenko, M. Losinskiy, V. Gamayunova, L. Tsentilo, V. Khakhula, Y. Fedoruk, I. Pokotylo O. Gorodetskiy // *EurAsian Journal of BioSciences Eurasia J Biosci* Vol. 1. 2019 pp. 1107-1112.

3. Технології вирощування зернових і технічних культур в умовах Лісостепу України / За ред. П.Т. Саблука, Д.І. Мазоренка, Г.С. Мазнева. Харків ХНТУСГ. 2007. 633 с.

ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕРОБКИ ПОБІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННОГО І РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ З ОТРИМАННЯМ ГРАНУЛЬОВАНОГО ОРГАНІЧНОГО ДОБРИВА

Ю. В. ПОДОБА, кандидат сільськогосподарських наук,
В. О. ПНЧУК, кандидат сільськогосподарських наук
Інститут агроекології і природокористування НААН, Київ

Розвиток тваринництва та удосконалення методів утримання великої кількості тварин на обмеженій території призводять до утворення значних обсягів побічної продукції тваринного походження, яка може становити загрозу для біологічної рівноваги навколишнього природного середовища. З огляду на це у системі протиепізоотичних, санітарно-епідеміологічних та природоохоронних заходів велику увагу приділяють організації та використанню раціональних та ефективних технологічних рішень щодо переробки органічних відходів тваринництва [1].

Гній і послід без належної переробки втрачають поживні речовини, стають джерелом токсикантів і, як наслідок, змінюють прилеглі екосистеми, зокрема відбувається вплив на умови проживання людей, що мешкають у прилеглий до тваринницьких підприємств місцевості. Екологічна мета технології переробки побічних продуктів тваринництва – це запобігання територіально обмеженому накопиченню відходів та створення передумов для можливості транспортування і розосередження перероблених речовин на площі, яка не обмежується радіусом в кілька кілометрів, як у випадку використання необробленого компосту.

Екологічні показники негативного впливу за накопичення побічної продукції тваринництва поблизу підприємства та основні загрози при територіально обмеженому накопиченні органічних відходів:

- здатність змінювати місцеву навколишню екологічну ситуацію при накопиченні в одному місці;

- умови існування людей, які проживають у радіусі 3–5 км від великих тваринницьких комплексів стають нестерпними;

- висока концентрація речовин отруєє ґрунт і повітря, що прямо чи опосередковано змінює склад ґрунту, реакцію ґрунтового розчину, склад повітря, флору і фауну у безпосередній близькості до підприємств;

- висока ймовірність забруднення природних водойм і верхніх ґрунтових вод, які є джерелом питної води багатьох мешканців сільської місцевості.